Kazimierz Szałata

Konwersatorium Etyki "Medycyna na miarę człowieka" : postęp w diagnostyce medycznej : materiały z sesji naukowej zorganizowanej w Warszawie 18 października 2010 roku w Krajowej Izbie Diagnostów Laboratoryjnych w Warszawie pod patronatem J. E. Abpa Henryka Hosera : wstęp

Studia Ecologiae et Bioethicae 8/2, 291-294

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM HISTORII POLSKI

Studia Ecologiae et Bioethicae 8(2010)2

Konwersatorium Etyki *Medycyna na miarę człowieka*

Postęp w diagnostyce medycznej

Materiały z sesji naukowej zorganizowanej w Warszawie
18 października 2010 roku
w Krajowej Izbie Diagnostów Laboratoryjnych
w Warszawie
pod patronatem J. E. Abpa Henryka Hosera

opracował i wstępem opatrzył
dr Kazimierz Szałata (UKSW)

Wstęp

Medycyna współczesna prezentuje się nam dzisiaj jako skomplikowany zbiór wyspecjalizowanych dziedzin naukowych, które mimo swej różnorodności dążą do jednego celu, jakim jest stałe poszerzanie możliwości diagnostycznych i terapeutycznych w medycynie praktycznej. Medycyna, która jest miejscem aplikacji teoretycznych zdobyczy nauki na rzecz chronienia zdrowia i życia ludzkiego. Realizuje się to w dwojaki sposób, poprzez prewencję i skuteczną terapię, która jest niczym innym, jak przywracaniem zaburzonych funkcji organizmu ludzkiego. Warunkiem jednak aplikacji jakichkolwiek działań jest dobrze postawiona diagnoza oparta na jak najdokładniejszych informacjach, których dostarcza lekarzowi bezpośredni wywiad z pacjentem, podstawowe badania, ale też nowoczesna diagnostyka laboratoryjna. Kiedy dziś wszyscy mówimy, że jesteśmy świadkami prawdziwej rewolucji w medycynie, dzięki postępowi w naukach biomedycznych, na naszych oczach niemal z dnia na dzień otwierają się nowe możliwości działań medycznych, to dotyczy przede wszystkim diagnostyki. Nowoczesna diagnostyka, niesłusznie nazywana w innych krajach biologią medyczną, jest dziedziną złożoną. Mimo iż opiera się na naukach eksperymen-

talnych (fizyka, biologia, chemia ale też statystyka, matematyka), jej wspólnym celem jest zdobywanie wymiernych, empirycznych informacji o procesach zachodzących w organizmie ludzkim. Dobra diagnostyka jest konieczna do budowania racjonalnej, naukowej medycyny. Zarazem nowoczesna zaawansowana technologicznie diagnostyka wspierając medycynę musi respektować jej głęboko humanistyczny wymiar. Mimo, iż diagnosta najczęściej ma do czynienia tylko z czymś, co umownie nazywamy materiałem biologicznym, to przecież od pracy diagnosty zależeć będzie życie i zdrowie konkretnego człowieka. Stąd tak bardzo ważną rzeczą jest obecność głębokiej refleksji z poziomu antropologii filozoficznej. Człowiek bowiem nie jest tylko rezerwuarem komórek ani zespołem procesów biochemicznych. Jest osobą, która ma swoją historię, swoje marzenia, swoją hierarchię wartości i swoje przeznaczenie. Dlatego od diagnostów, jako przedstawicieli zawodu zaufania publicznego oczekuje się fachowości, rzetelności, odpowiedzialności i zwykłej ludzkiej życzliwości.

Warto przy okazji postawić pytanie o samą kategorię postępu. Nikt chyba nie ośmielił by się dziś za Jakubem Rousseau (1712-1778) kwestionować postępu. Nie trudno jednak zauważyć, że pojęcie postępu stało się bardzo wieloznaczne i coraz częściej używane jest ideologicznie jako slogan, którym można wszystko usprawiedliwić. Organizator pierwszego światowego Kongresu Filozofii, który odbył się w 1900 roku w Paryżu redaktor „Revue de Métaphysique et de Morale" Xavier Léon (1868-1935) podzielając zachwyt z powodu gwałtownego rozwoju nauk eksperymentalnych zauważył pilną potrzebę swoistego partnerstwa ze strony filozofii, by w pogoni za skutecznością nowych rozwiązań technicznych nie zgubił się sam człowiek. Henry Bergson (1859-1941) apelował w swoich wykładach w College de France o równowagę między wzrostem możliwości technicznych a bogactwem duchowym człowieka, by to, co ma nam służyć nie stało się przyczyną naszej zguby.

Jedna z najnowszych korporacji, jaką stworzyli w Polsce diagności laboratoryjni, od samego początku budowana była ze świadomością utrzymania owej swoistej równowagi między wysokimi wymaganiami merytorycznego przygotowania do wykonywania zawodu, jak i wysokimi standardami moralnymi swoich członków. W programie pracy struktur samorządowych łatwo dostrzec zarówno troskę o wysoki poziom techniczny świadczonych usług, jak też dbałość o kształtowanie właściwej świadomości moralnej wśród przedstawicieli zawodu wpisującego się w rejestr zawodów zaufania publicznego. Służy temu nie tylko przyjęty *Kodeks etyki diagnosty laboratoryjnego*, Komisja etyki, ale też regularne szkolenia i sesje naukowe z udziałem wybitnych specjalistów z różnych dziedzin interdyscyplinarnej diagnostyki laboratoryjnej. Warto podkreślić, że niniejszą sesję, zorganizowaną z okazji święta pracowników służby zdrowia (18 października w kościele katolickim obchodzone jest święto św. Łukasza, patrona lekarzy) poprzedziła uroczysta msza św. w katedrze św. Floriana, po której ks. Arcybiskup

Henryk Hoser poświęcił sztandar Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych. Jeszcze tego samego dnia Ksiądz Arcybiskup poświęcił siedzibę Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych przy ul. Konopackiej 4 na warszawskiej Pradze oraz otworzył sesję naukową, której zagadnienia drukujemy poniżej.

Zebrane teksty wykładów prezentują szeroki wachlarz zagadnień związanych z obserwowanym w ostatnich latach postępem w diagnostyce medycznej. Dr Kazimierz Szałata podejmuje zagadnienie rozwoju diagnostyki w kontekście racjonalizacji medycyny. Przedstawia moralne aspekty przemian w medycynie, których źródłem są nowe możliwości diagnostyczne poszerzające pole możliwych do zdobycia informacji o ukrytych dotąd tajnikach ludzkiego organizmu. Dr Anna Augustynowicz z Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego oraz honorowy prezes Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych dr Henryk Owczarek we wspólnym tekście zatytułowanym *Zawód diagnosty laboratoryjnego zawodem zaufania publicznego.* Autorzy prezentują zadania samorządu zawodowego w budowaniu etosu diagnosty w oparciu o kategorię zawodu zaufania publicznego. Przyjęte rozwiązania organizacyjne i prawne zmierzające do utrzymania wysokich standardów usług świadczonych przez przedstawicieli środowiska diagnostów.

Wieloletni kierownik Katedry Biochemii Klinicznej na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie prof. Jerzy W. Naskalski kreśli w swym wykładzie historię nowoczesnej diagnostyki od pierwszego europejskiego laboratorium chemii klinicznej, które powstało na uniwersytecie w Würzburgu we wrześniu 1841, aż do najnowszych postulatów diagnostyki, *Evidence Based Laboratory Medicine* (EBLM), która ma budować medycynę na dowodach naukowych (*Evidence Based Medicine* – EBM).

Dr Elżbieta Puacz oraz Anna Dudziak-Kaczyńska z Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie podejmują wyzwania, jakie stają przed diagnostyką medyczną wobec epidemii XXI wieku. Autorki nawiązując do obchodzonej w ubiegłym roku setnej rocznicy śmierci Roberta Kocha, odkrywcy prątka gruźlicy i laureata Nagrody Nobla w 1905 roku z dziedziny medycyny fizjologii, zwracają uwagę, że mimo znaczącego postępu w walce z epidemiami wciąż stoimy wobec groźnych ich następstw. Ważnym, orężem w walce z nimi jest niestety wciąż niedoceniana w Polsce nowoczesna diagnostyka laboratoryjna, która pozwala nie tylko leczyć, ale działać prewencyjnie.

Prof. Jan Żeromski z Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu przedstawia nowe możliwości, jakie niesie ze sobą postęp w dziedzinie pozyskiwania informacji diagnostycznej w dziedzinie immunologii, która jest – najkrócej mówiąc – interdyscyplinarną dziedziną wiedzy biologicznej o odporności organizmu. Jak podkreśla autor, o doniosłości immunologii w medycynie współczesnej świadczyć może 20 nagród Nobla przyznanych za osiągnięcia w tej dziedzinie. Prof. Stefania Giedrys-Kalemba z Pomorskiego Uniwersytetu

Medycznego w Szczecinie przedstawia interesujące zagadnienia z zakresu wpływu mikrobiologii na rozwój diagnostyki laboratoryjnej. Ostatni wykład prof. Kazimierza Kuliczkowskiego z Kliniki Hematologii oraz Chorób Rozrostowych Krwi we Wrocławiu przedstawia zastosowania nowoczesnej diagnostyki laboratoryjnej w hematologii.

Zebrany materiał doskonale ilustruje wielowymiarowość i interdyscyplinarność diagnostyki, która bez wątpienia jest dziś jednym z ważniejszych kół napędowych współczesnej medycyny.

Magnolia